

MTÜ Saare Rannarahva Selts
srselts@gmail.com

/kuupäev digiallkirjas/

Vastuskiri Saare Wind Energy meretuulepargi keskkonnamõju hindamise aruande avaliku väljapaneku ajal esitatud ettepanekutele

Täname Teid seisukohtade ja kommentaaride eest! Järgnevalt vastame Teie poolt tõstatatud teemadele:

Eesti riiklik energiajulgeolek ja varustuskindlus

SWE meretuulepargi ala asub kehtestatud Eesti mereplaneeringus tuuleenergeetika alaks määratletud alas. Seega vastab tegevus strateegilistele arengudokumentidele.

Meretuulepargi liitumist Eesti põhivõrguga ehk Eleringiga on kirjeldatud KMH aruande peatükis 2.3 (ning markeeritud ka mujal). Liitumine Eesti põhivõrguga toimub vastavalt Eleringi poolt väljastatud tehnilistele tingimustele. SWE soovib võimalusel liituda Eleringi põhivõrguga uues Lääne-Saaremaa alajaamas. Selle lahenduse tehniliseks teostamiseks on vajalik viia senine Lihula alajaamast algav 110 kV süsteem 330 kV pingele ning pikendada uut 330 kV süsteemi uue alajaamani. Ülekandesüsteemi asukoha selgitamiseks algatatakse riigi eriplaneering koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega. Selleks on Elering teinud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu algatamise taotluse.¹ Vastupidiselt Teie kirjas väidetule, käsitleb Eleringi Eesti varustuskindluse aruanne 2023² nii meretuuleparke (ptk 3.4) kui ka taastuvenergia eesmärkide täitmiseks vajaliku võrgu arendamist ja investeringuid (ptk 3.2).

Meretuulepargi orienteeruv toodang on 6 TWh aastas, mis on märkimisväärne maht, kuid on siiski väiksem tänasest Eesti tarbimisest, mis kõigi eelduste kohaselt kasvab.

Tuulikute parameetrid ja vundamendi tüübid

KMH ptk 2.5.1. on nimetatud, et „SWE meretuulepargis kasutatavat konkreetset elektrituuliku marki ei ole veel valitud ning käesolevas KMH-s ka ei määratleta konkreetset elektrituuliku tootjat ega marki“. Küll on KMH aruandes kirjeldatud hindamiseks olulisi tuulikute parameetreid, st paigaldatavad tuulikud ei saa olla tipukõrgusega rohkem kui 310 m ja rootori diameetriga 280 meetrit. Ptk 2.5 ja 2.6 (ja veelgi detailsemalt Lisas 1) on kirjeldatud meretuuleparkides kasutatavaid

¹ <https://www.aqri.ee/eesti-lati-neljanda-elektriuhenduse-riigi-eriplaneering>

² https://elering.ee/sites/default/files/2023-12/Elering_VKA_2023_5.pdf

erinevaid vundamenditüüpe ja nende ehitamisega seonduvat kui võimalikke alternatiive. Enne KMH läbiviimist tõepoolest ei saanud Arendaja otsustada, milline vundamenditüüp on eelistatum. KMH raames hinnati nii gravitatsioonilisi vundamente kui vaivundamente ja leiti, et suurim mõju merepõhjale ja sealsele elustikule avalduks gravitatsioonivundamentide paigaldamisel. Seega on keskkonnakaitseliselt eelistatud vundamenditüüp vaivundament kuid teised hinnatud tüübid ei ole välistatud.

Vundamentide rajamisel teisaldatav pinnas

KMH aruande ptk 3.2.3. on modelleeritud ja hinnatud setete vabanemist ja sadestumist mõlema vundamenditüübi korral. Tuulepargi alal läbiviidud geofüüsikaliste uuringute ja pinnaseproovide alusel võeti eelduseks, et merepõhja setetest (moreen, savi, liiv, saviliiv) moodustavad kuni 80% peened osakesed, lubjakivis on peeneteralisi osakesi kuni 30%. Sellise fraktsiooniga setete kaadamine vaivundamenti puhul, juhul, kui seda ei tingi ka merepõhja elustikust tulenevad asjaolud, ei ole mõistlik.

Nagu on esitatud KMH aruande joonisel 3.2.-8, sadestuvad vaivundamentide kasutamisel setted ehitusperioodi lõpuks tuulikute vahetus läheduses. Mudel käsitleb ainult peeneid osakesi, kuna jämedamad osakesed sadestuvad koheselt peale vabanemist kohapeal st vundamentide kõrval. Juhul, kui pinnas tuleb siiski merepõhjast eemaldada, taodeldakse eraldiseisvalt vastav luba (nt kaadamiseks või täitepinnaseks), kuid seda ei ole vajalik detailselt määratleda käesolevas etapis.

Juhime tähelepanu, et praeguseks on SWE kodulehel leitav mh sette ja hejumiteket käsitlev uuring ([Hajumispilve modelleerimine ja morfodünaamiline hindamine. Hinnang ehitustööde käigus setete vabanemisest tingitud mõjule ja mõjule kohalikele morfodünaamikale keskkonnamõju hindamise raames. SWE tuulepark; koostanud DHI AS, 2023](#)) eesti keelse tõlkena.

Laevaliiklus tuulepargi ekspluateerimisel

Mõju navigatsioonisüsteemidele, laevaliiklusele ja meresõiduohutusele on hinnatud KMH aruande ptk 6.2. Hinnang põhineb Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia 2023. aasta tööle „SWE avamere tuulepargi meresõiduohutuse riskianalüüs“, mis kogumahu on esitatud KMH aruande lisas 3.17. KMH aruandes on välja toodud, et „AIS (automaatse identifitseerimissüsteemi) andmetel on laevaliiklus meretuulepargi piirkonnas üldiselt madala intensiivsusega (joonis 6.1-1). Enim kasutavad ala kaubalaevad, kuna tuulepargi läänepiiril ja sellega paralleelselt kulgeb üks Liivi lahe ja Gotlandi laevatee vahelisi ühendusteid. Kalalaevad ja väikelaevad satuvad kavandatava meretuulepargi alale harva.“ Tagasihoidlikku väikelaevaliiklust on kirjeldatud ka ptk 4.3.4, peamiseks põhjuseks on jahtidele varjumiseks ja sildumiseks sobiva sadama puudumine Saaremaa läänerannikul.

KMH aruande ptk 6.1.4. on kirjeldatud leevendusmeetmeid meresõiduohutuse tagamiseks. Otseselt meretuulepargi alal tõepoolest ei ole soovitatav väikelaevadega liigelda, kuid tuulepargi ja rannajoone vahel on liiklemiseks vähemalt 10 km laiune vaba mereala. KMH aruande ptk 2.6.3. ja 4.3.4 on kirjeldatud, et pikemas perspektiivis vajatakse tuulepargi käitamiseks ja opereerimiseks CTV (*crew transport vessel*) laevadele sadamat süvisega ca 2,5 meetrit. Täna Saaremaa läänerannikul sellise süvisega sadam puudub, kuid on potentsiaalseid väikesadamaid ja looduslikke asukohti, mida oleks võimalik süvendada. Seega ei saa siinkohal rääkida Lääne-Saaremaa väikesadamate sulgemisest, vaid nende arendamisest.

Garantiid tuulepargi rajatiste keskkonnanõudlikuks demonteerimiseks

KMH aruande peatükis 2.6.4 on kirjeldatud meretuulepargi tegevuse lõpetamise etappi. Seal on muuhulgas põgusalt käsitletud tuuliku komponentide taaskasutamist ja utiliseerimist. Näiteks täna

laialdaselt diskuteeritav tuulikute labade keeruline taaskasutus tuleneb labadest, mis on toodetud u 20 aastat tagasi, kus tulevasele ümbertöötlemisele ei pööratud olulist tähelepanu. Täna rakendavad juhtivad tuulikute tootjad meetmeid, mis võimaldavad aastakümnete pärast tuuliku labade ümbertöötlemist.

Demonteerimine on samuti ehitustegevus. Ehitustegevuse mõjusid on KMH aruandes käsitletud. Meretuulepargi arendaja ülesanne ja vastutus on tagada ehitustegevuse aegne ja järgne kontroll, et teostatud tööd oleks läbi viidud lubatud normide ja väljastatud loatingimuste kohaselt.

Demonteerimine toimub pärast elektrituulikute eluea lõppu orienteeruvalt aastal 2060. Ilmselgelt ei ole täna võimalik kirjeldada siis toimuvaid tegevusi väga detailselt.

Lisaks on meretuulepargi arendamisel ette nähtud ulatuslik seire kava.

Mere- ja tuulehoovuste otsene mõju ehitustöödega vabaneva reostuse ja hõljumi kontsentreerumisele tavapäraselt setteid koguvatesse rannalõikudesse

Hoovuste mõju setete ja heljumi liikumisele on mudeldatud ja hinnatud KMH peatükkides 3.2.3 ja 3.3.3. Mudeldamiseks loodi DHI AS poolt uuritava piirkonna 3D hüdrodünaamiline mudel (MIKE 3 FM), mis põhineb samasugusel kogu Läänemerd hõlmaval mudelil HDDKBS2. Mudeli valideerimiseks kasutati ptk 3.1.1 kirjeldatud SWE tuulepargi arendusalal läbi viidud hüdrograafiliste mõõdistuste andmeid hoovuste suuna ja kiiruse, lainetuse, veetaseme, veetemperatuuri ja soolsuse kohta. KMH aruande joonisel 3.1-5 on toodud hoovuste suund ja kiirused arendusala keskel ja lõunaosas põhjalähedases ja pinnalähedases vees. Hoovuste kiirus on mõlemas punktis põhjas alla 0,1 m/s ja pinnal alla 0,3 m/s. Tuulikute mõju põhjalähedastele hoovustele tuulepargi sees ja lähialal +/- 0,6 cm/s (KMH aruande joonisel 3.1-9). Erinevus on seega vähem kui 10% ja tuulepargi mõju hoovustele võib lugeda ebaoluliseks.

Kuna hoovuste kiirus on väga väike, sadestuvad setted ja heljum vaivundamentide puhul tuulikute vahetus läheduses (KMH aruande joonised 3.2.-8, 3.3.2. ja 3.3.4.) ega jõua rannikule.

Gravitatsioonivundamentide puhul (mille kasutamise tõenäosus on madal) võib heljum levida üle tuulepargi piiride, kuid ei jõuaks samuti rannikule.

Rannikulähedases tsoonis kannavad seal olemasolevat materjali edasi lained, liigutades seda piki rannajoont. Modelleerimine näitab, et tuulepark vähendab lainekõrgusi kuni 2% ja lainetuse suuna muutus on alla 0,26 kraadi. Seega ei too tuulepark kaasa ka muutusi piirkonna rannaprotsessides.

Mikroplasti osas märgime, et üldprintsipiina on meretuuleparki paigaldatavad elektrituulikud (olenemata nende valikust) kaasaegsed kõrgtehnoloogilised seadmed, mis vastavad konkreetsel ajahetkel kehtivatele nõuetele ning nende kasutamine on lubatud Euroopa Liidus ja sealjuures Eestis. Täiendavalt selgitame et elektrituulikud sisaldavad küll plasti, kuid mitte sellist plasti, mida leidub mikroplastis, vaid see pärineb termoplastidest, mida tavaliselt leidub akrüülis, polüestris, polüpropüleenis, polüstüreenis, nailonis ja teflonis. Elektrituulikute labad on valmistatud komposiitmaterjalidest ja koosnevad umbes 70% klaaskiust (mis on valmistatud liivast) ja 30% termokindlast plastikust (Cooperman et al., 2021³; Svenskvindenergi.org, 2021⁴).

Elektrituuliku labad, mis koosnevad eranditult klaaskiust, epoksiidliimist ja mõnel juhul ka süsinikkiust, on elektrituuliku osa, mis on kõige enam kulumisele avatud. Praeguste teadmiste kohaselt "lihviv" suurem elektrituulik aasta jooksul maha maksimaalselt 150 grammi ja see on

³ Cooperman et al., (2021), Wind turbine blade material in the United States: Quantities, costs, and end-of-life options, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S092134492100046X?via%3Dihub>

⁴ Svensk Vindenergi (2021), Vindkraften är Hållbar – ekonomiskt, ekologiskt, social, <https://svenskvindenergi.org/wp-content/uploads/2021/05/Vindkraften-ar-hallbar-ett-faktablad-fran-Svensk-Vindenergi.pdf>

peamiselt värv, mis labadelt maha valgub. Tegemist on keemiliselt mitteaktiivsete polümeeriosakestega, mis ei eralda loodusesse kemikaale⁵. Elektri tuulikute väliskihid on konstrueeritud nii, et need ei sisalda epoksiidliimi, kuigi selle jälgi võib esineda. Elektri tuuliku labad sisaldavad ainult mikroskoopilisi jälgi bifenool A-st ja seega ei põhjusta suuri bifenool A või mikroplastide heitkoguseid keskkonda või ei põhjusta neid üldse. Elektri tuulikute labade äärmiselt väike potentsiaalne BPA heitkogus ei kujuta endast ohtu keskkonnale või inimestele.

Vilsandi Rahvuspark

Mõju nii Vilsandi Rahvuspargile kui teistele kaitstavatele loodusobjektidele on käsitletud KMH aruande ptk 3.9. Mõju hindamise tulemusena ei kaasne tuulepargiga olulist (sh vahetut kui ka kaudset) mõju Vilsandi Rahvuspargi kaitse-eesmärkidele.

Mõju lokaalsetele kliimaatilistele tingimustele

Avamere tuuleparkide põhjustatud mikrokliima teemalised viimased uuringud ja mudelid näitavad mõningaid lokaalseid muutusi veepinnatemperatuuris, niiskuses ja tuule kiiruses tuulikute allatuult. See mõju on aga tuntav vaid kuni mõnesaja meetri kaugusel tuulepargist, mitte laiemal alal. Senised uuringud on siiski näidanud, et tuulepargid ei too kaasa temperatuuri tõusu, mis võiks põhjustada õhumasside lokaalset ümberjaotust ja sellega kaasnevaid mikrokliimaatilisi muutusi.⁶⁷ Seega SWE kavandatava avamere tuulepargi suurusest tulenevalt on mõju sisemaa ilmastikutingimustele tühine. Nõustume, et teemaga tuleb tegeleda, kui toimub edaspidine Eesti mereala planeeringus ette nähtud tuuleenergeetika ala 2 arendusala projektide realiseerimine ning vajalik on edaspidi hinnata kavandatavate tuuleparkide koosmõju kliimale.

Visuaalne mõju ja kinnisvarahinnad

KMH aruande peatükis 4.1 on käsitletud visuaalsete mõjude uuringut ning antud ülevaade ja lõplikud hinnangud kõikide hinnatud vaatekohtade alusel. KMH aruande lisana 3.14 on leitav terviklik Artes Terraed OÜ poolt teostatud uuring „Saare Wind Energy meretuulikupargi maastiku ja visuaalse mõju hindamine“, 2023. Keskmisest kõrgem mõju tuvastati 16-st vaatekohast kolmes. Alasid, kus avanevad vaated meretuulepargile elamutest ja õuedelt ning merevaade võiks kinnisvara hinda kas positiivselt või negatiivselt mõjutada, on tuulepargi mõjupiirkonnas piiratud hulk (need on välja toodud KMH aruande Lisa 3.14 ptk 4.2.1).

Vastavalt KMH aruande avalikustamise ajal avaldatud seisukohtadele, analüüsiti ka tuulepargi visuaalse mõju piirkonda jäävate külade kinnisvaraturgu ning täiendati vastavalt KMH aruannet. Kõnealune piirkond on kinnisvaraturu aktiivsuse poolest tüüpiline maapiirkond, kus ostu-müügi tehinguid eluhoonetega hoonestatud kinnistutega tehakse pigem harva. Tegemist on mereäärse piirkonnaga, kus aktiivset kinnisvaraarendust takistab hulk looduskaitselisi piiranguid sh valdavalt 200 m laiune mere ranna ehituskeeluvöönd ja Natura 2000 aladest tulenevad piirangud.

Nõustume, et maaomanikud, kelle kinnistult edaspidi on tuulepark nähtav, võivad ohuna tajuda oma kinnisvara hinna langust. Samas, teaduskirjandusest leiab vähe viiteid meretuuleparkide mõjust kinnisvarahindadele, kuna seda üldjuhul ei peeta relevantseks teemaks. Ka SWE tuulepargi KMH programm ei näe ette hinnata mõju kinnisvara väärtusele.

⁵ Norwea (2021), Klare faktafeil fra motvind om vindkraftsforurensning <https://www.fornybarnorge.no/>

⁶ <https://www.boem.gov/sites/default/files/documents/renewable-energy/state-activities/Microclimate%20white%20paper.pdf>

⁷ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S254243511830446X?via%3Dihub>

Siiski, üks kõige enim viidatud uuringuid on teostatud Taanis Taani Energiaagentuuri tellimusel⁸, kus mahuka statistilise analüüsi alusel esitati seosed tuuleparkide ja kinnisvarahindade vahel. Meretuuleparkidest vaadeldi juhtumianalüüsina Lollandi saare lõunaosas asuvaid Nystedi ja Rødsand II tuuleparki, kus tuulikute lähim kaugus rannikust on vastavalt 9,5 ja 3,5 km. Nysted liideti võrku 2003. aastal ja koosneb 72 tuulikust torni kõrgusega 72 meetrit. Rødsand II liideti võrku 2010. aastal ja koosneb 90 tuulikust torni kõrgusega 80 meetrit (kogukõrgus ligikaudu 120 m). Nystedi tuulepargile avanes vaade 318 elamu juurest ja Rødsand II tuulepargile 100 elamu juurest. Kinnisvarahindade analüüsi tulemusena ei leitud meretuuleparkidel olevat mõju elamute hindadele ei tuulikute paigaldamise ajal ega ka pärast seda. Taani näites toodud tuulikud on küll madalamad, kuid nad asuvad ka 3-4 korda rannikule lähemal kui SWE meretuulepark ning seega on juhtumid võrreldavad.

Müra ja infraheli

Märgime, et tunnustatud teadusajakirjades avaldatud artiklite alusel ei ole senini seostatud elektrituulikuid ja nendest põhjustatud otsest tervisemõju^{9,10,11,12}, küll on aga tuvastatud, et teatud müratasemest alates võib tuulikute töötamine põhjustada häiringuid ning seetõttu on sotsiaalministri 04.03.2002 määrusega nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ (määruse lisa Madalsagedusliku müra hindamine) välja töötatud vastavad müra normtasemed (sh madalsagedusliku müra normtasemed, mis erinevad tavapärasest A-korrigeeritud normtasemetest). Ohtu inimese tervisele hinnatakse reeglina võrdluses normtasemetega (normtasemed on välja töötatud arvestades nii inimese tervise kaitset kui ka häiringute minimeerimist). Rangeim tööstusmürale kehtestatud normtase on 35 dB. Müra leviku mudeliilt (KMH aruande joonistel 4.2-1 ja 4.2-2.) on näha, et üle 35 dB müra maismaale ei ulatu.

Lisaks võib välja tuua, et käesoleva KMH protsessi raames on kahel korral (nii KMH programmi kui ka KMH aruande avalikustamisel) küsitud ka riikliku tervisekaitseorganisatsiooni (Terviseamet) seisukohta ning Terviseamet on KMH aruandes toodud teemakäsitlustega nõustunud. Infraheli ja madalsageduslikku müra käsitleti ka avalikustatud KMH aruandes, kuid avalikustamise käigus laekunud kirjades esitatud ettepanekute tulemusena täiendatakse KMH aruannet eespool nimetatud teemade osas.

Mõju kohalike elanike sissetulekule

Teaduskirjanduses ei ole viiteid selle kohta, et meretuulepargid võiksid mõjutada põllumajandust või jahindust. Vastavalt KMH aruande avalikustamisel esitatud ettepanekutele analüüsisime ettevõtlust tuulepargi mõjupiirkonnas ning täiendasime vastavalt KMH aruannet. Maksu- ja Tolliamet andmetel põhinev ettevõtluse analüüs näitas, et tuulepargi visuaalse mõju piirkonda jäävas 27 külas on 2023. aasta III kvartali andmete kohaselt 66 majanduslikult aktiivset ettevõtet. Neist põllumajanduses, metsamajanduses ja kalapüügis tegutseb 9 ettevõtet kokku 7 töötajaga. Turismi valdkonnas tegutseb

⁸ COWI A/S. 2016. ANALYSE AF VINDMØLLERS PÅVIRKNING AF PRISER PÅ BEBOELSESEJENDOMME. Energianðukogu tellimustöö, https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Vindenergi/vindmoeller_paavirkning_priser_beboelseejendomme.pdf

⁹ van Kamp, I.; van den Berg, F. „Health Effects Related to Wind Turbine Sound: An Update.“ *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2021, 18, 9133. <https://doi.org/10.3390/ijerph18179133>

¹⁰ Swen M, Stefan H, Martin H, Susanne K. „Can infrasound from wind turbines affect myocardial contractility? A critical review.“ *Noise Health* 2022;24:96-106. <https://www.noiseandhealth.org/text.asp?2022/24/113/96/351963>

¹¹ Jenni Radun, Henna Maula, Pekka Saarinen, Jukka Keränen, Reijo Alakoivu, Valtteri Hongisto. „Health effects of wind turbine noise and road traffic noise on people living near wind turbines“. 2022, <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.112040>

¹² Maijala, P.; Turunen, A.; Kurki, I.; Vainio, L.; Pakarinen, S.; Kaukinen, C.; Lukander, K.; Tiittanen, P.; Yli-Tuomi, T.; Taimisto, P.; et al. „Infrasound Does Not Explain Symptoms Related to Wind Turbines“; Helsinki, Finland, 2020

7 ettevõtet kokku u 20 töötajaga. Ilmselt ei ole tegemist piirkonnale tüüpiliste oluliste sissetulekuallikatega.

Kavandatava tuulepargi mõjusid turismile on käsitletud ptk 4.3.4. Nii Eestis läbiviidud meelsusuuringud kui käesoleva KMH raames läbiviidud külastajate küsitlus näitavad, et valdav osa inimesi suhtub meretuuleparkidesse positiivselt ja külastab huviväärsusi sõltumata meretuulepargi olemasolust. KMH koostamise kaasatud ekspertidel ei õnnestunud tuvastada teaduskirjandusest näiteid juhtumiuuringutest, kus meretuulepargid oleks mõjutanud turismi negatiivselt. Pigem vastupidi, meretuuleparke kasutatakse turismiattraksioonidena, kuhu viiakse turiste laevasõitudele jmt.

Sotsiaal-majanduslike mõjude hindamisest

Selgitame, et Virtsu – Kuivast parvlaeval läbiviidud küsitlus on vaid osa sotsiaal-majanduslike mõjude hindamisest ega pretendeeri kohaliku kogukonna hoiakute uuringule. Keskkonnamõju hindamise protsessi üks ülesanne on avalikustamine ning asjaomaste asutuste ja kogukonna teavitamine ja kaasamine vastavalt KeHJS-le ning nimetatud protseduure on järgitud (vt aruanne ptk 8 ja lisa 2). Lisaks on arendaja tutvustanud kavandatavat tegevust kogukonna koosolekutel aastatel 2021-2022. Nimetatud protsesside käigus, samuti (sotsiaal)meediakajastustest ning erinevate organisatsioonide poolt läbiviidud koosolekute järel dustena, on muuhulgas võimalik kaardistada kogukonna meelsus, seda ka käesoleva KMH aruande avalikustamise tulemusena laekunud tagasisidest, mille tulemusena KMH aruannet täiendatakse.

Praamiuuring viidi läbi eelkõige eesmärgil, et saada teada saarlaste kui suvesaarlaste arvamus kavandatava meretuulepargi osas. Aga lisaks oli eesmärk saada teavet Saaremaad külastavate turistide arvamusel ehk edaspidisest mõjust turismile ja külastatavusele. Lisaks oli nimetatud uuringu üks eesmärki kaardistada teemad, mille osas kaasnevad tuuleparkide kavandamisega inimestes negatiivsed hoiakud, et KMH aruandes esitada võimalikult suures osas sellega kaasnevat infot, analüüsi ja mõjuhindanguid.

Lesta püügiala

KMH ptk 4.3.3 on välja toodud, et „Arvestades kogu maakonna rannapüüki, on Saaremaast läände jääv mereala tervikuna oluline eelkõige lesta, tuulehaugi ja tursa püügis. Aastate 2019-2022 keskmisena on Saaremaast läände jääva mereala osatähtsus lesta püügis 22%“. Samas on ka märgitud, et otseselt SWE tuulepargi alal ega lähistel AIS andmetel traalimist ei toimu. Lest ei ole ka traalimise püügiobjekt. Rannapüüki SWE meretuulepargi alal samuti ei toimu, kuna rannapüügi alaks loetakse ala 12 meremiili ulatuses rannikust või kuni 20 m samasügavusjooneni (KMH aruande joonis 4.3.-8). Seega puudub tuulepargil otsene mõju kalapüügi võimalustele ka tuulepargi demonteerimisel.

SWE kavandataval tuulepargi alal viidi läbi põhjalikud mereelupaikade ja kalastiku uuringud, mille tulemusena leiti kavandatava meretuulepargi alalt väärtuslike karide alasid, mis eeldatavalt on ka kalade jaoks kõige olulisemad. KMH tulemusena välistatakse ettevaatusprintsipi lähtuvalt tuulikute paigaldamine karide levikualale sügavusega kuni 20 m (KMH aruande joonis 3.4-6).

Saaremaa valla arengukava

Märgime, et kohaliku omavalitsuse arengukava tegeleb kohaliku elu küsimustega, milleks suuremahuline taastuenergia arendamine riigi taastuenergia eesmärkide täitmiseks otseselt ei ole. Saaremaa valla arengukavas 2019-2030 on välja toodud seitse üldist arengusuunda (lk 15), millest SWE meretuulepargi arendamine panustab otseselt eesmärki *Saaremaa eripära arvestava konkurentsivõimelise majanduskeskkonna arendamine*. Meretuulepargi rajamine toetab arengukavas

toodud majandus- ja ettevõtluskeskkonna väljakutsete lahendamist (nagu kõrgepalgalised töökohad, tööstussektori toetamine, ekspordivõimekuse suurendamine, kutsehariduse väärtustamine jmt). Oma toetust meretuulepargile on korduvalt väljendanud nii Saaremaa Arenduskeskus, Saaremaa Ettevõtjate Liit kui Saaremaa vald.

Jõuliselt on meretuuleparkide olulisus maakonnas arengus välja toodud Saare maakonna arengustrateegias 2022-2035, millele on osundatud ka KMH aruande peatükis 4.3.

Avalik huvi

Osundame 09.10.2023 Euroopa Nõukogu poolt vastu võetud uue taastuvenergia direktiivi¹³ Artikkel 16f-le, mille kohaselt „...loamenetluses eeldatakse, et taastuvenergiajaamade planeerimine, ehitamine ja käitamine, selliste jaamade võrguga ühendamine, seotud võrk ise ning salvestusvahendid vastavad ülekaalukale avalikule huvile...“.

Keskonnamõju hindamise (KMH) aruande koostamisel on lähtutud heakskiidetud KMH programmist (18.10.2021) ja KMH aruande koostamise ajalt kehtiva KeHJS § 20 lg 2¹⁴ alusel sätestatud aruande sisule esitatavatest täpsustatud nõutest (Keskonnaministeeriumi määrus nr 34, vastu võetud 01.09.2017)¹⁵. KMH aruanne sisaldab kõiki KMH programmis ette nähtud mõjude hinnanguid ning asjakohaseid alternatiivide võrdlusi.

KMH protsessi edasise menetlusega seotud info ja KMH aruande materjalid on leitavad veebilehel <https://swe.ee/uudised-ja-materjalid/>.

Lugupidamisega,

Kuido Kartau
(allkirjastatud digitaalselt)
Saare Wind Energy OÜ juhatuse liige
e-kiri: kuido@swe.ee
mob: +372 527367

¹³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-36-2023-INIT/et/pdf>

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/107032023077?leiaKehtiv>

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/106092017001>